

เรือนไม้กลาง ชายน้ำโกสุมพิสัย

ณ ราชบุรี

● แม้จะได้สัญจรรอนแรมไปต่างประเทศ เป็นระยะๆ แต่ผมก็ตระหนักรู้อยู่เสมอว่า ยังมีอีกมากมายหลายถิ่นที่ในเมืองไทย ที่ผมยังไม่ได้สำรวจ เรือน รั้ว หรือพูดได้ว่ายังไม่รู้จักเลย บางแห่ง “โกสุมพิสัย แต่โกสุม” เสียจนนึกไม่ถึงว่าจะมีอะไรดีๆ แอบซ่อนอยู่อย่างน่าตื่นตะลึง เช่นวันที่ผมติดตามคนโกสุมไปหาซื้อยาจีนมาบรรเทาอาการ “งูสวัด” ให้คุณแม่ของเธอ ที่ร้านขายยาจีนแห่งหนึ่งในเขต อำเภอ วัดเพลง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็น บ้านเกิดของคุณแม่เอง

ภายหลังขับรถคนเดียว ไปตามเส้นทางลัดเลาะสวนผลไม้แห่งลุ่มน้ำแม่กลอง ภาพที่ปรากฏเบื้องหน้า คือเรือนไม้ ชายน้ำเก่าแก่สุดคลาสสิก เรียง

ท้องไป
กับใจตน

ธีรภาพ โลหิตกุล teeraparb108smile@gmail.com

คลองบางนางสุย ไหลมาบรรจบแนวอ้อม แบ่งเขตอัมพวา สมุทรสงคราม กับ วัดเพลง ราชบุรี

ชายน้ำเก่าแก่สุดคลาสสิก เรียง

ตัวเป็นทิวแถวยาวไกลไปสุดลูกหูลูกตา สงบงามราวหมู่บ้านใน

แสงเงาบนป้าย
ที่เรือนไม้ขายน้ำแควอ้อม

ลำนน้ำเป็นเส้นแบ่ง

ลำนน้ำที่ถูกเรียกขาน “คลองบางนางสุญ” ไหลมาบรรจบ “แควอ้อม” สาขาของแม่น้ำแม่กลอง ทำให้ร้านขายยาจีนสังกัด อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี แต่ฝั่งตรงข้ามคือ พื้นที่อำเภอ บางคนที่ สมุทรสงคราม ถิ่นกำเนิดสุนทรภรณ์ (ครูเอื้อ สุนทรสนาน) ส่วนอีกฝั่งหนึ่งของคลองบางนางสุญ ที่มีคุณปู่ ยานยันยันโดดเด่น เป็นเขตอำเภออัมพวา สมุทรสงคราม นับเป็น เรือนไม้ขายน้ำปลายสุดมาก ๆ ของตลาดน้ำอัมพวาที่โด่งดัง ไกล เสียจนนักท่องเที่ยวเดินมาไม่ถึง แต่ในอดีต ชุมทางสามแยกสอง จังหวัดสามอำเภอ เคยเป็นตลาดน้ำที่มีเรือของชาวสวนนับร้อยลำ นำผลผลิตออกมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน

“คุณยายเกิดในสวน วิถีชาวสวนคือเก็บผัก ผลไม้ที่เรามีมากเกิน ไปแลกเปลี่ยนกับของกิน ของใช้ที่ปลูกเองทำเองไม่ได้ แม้ตามไปช่วยคุณ ยายขายบวบ ถั่วฝักยาว ถั่วฝักยาว อ้อยอยู่เป็นประจำ แล้วยายก็จะซื้อเนื้อหมู เนื้อไก่กลับไป ความสุข ของเราคือ จะได้กินขนมอร่อยอย่างกล้วยทอด

มุมมองจากร้านขายยา เขตอำเภอวัดเพลง ราชบุรี ฝั่งตรงข้ามคือ
บางคนที่ สมุทรสงคราม

ธีรภาพ โอทิคุณ teeraparb108smile@gmail.com

ไซ่งงส์ ตัวแปบ ข้าวโพด คลุมมะพร้าว เป็นรางวัล แต่ตลาดน้ำไม่ได้มีทุกวัน ชาวสวนจะนัดติดตลาดกัน ตามวันขึ้น วันแรม เช่น นัด 3 ค่ำ หรือ 9 ค่ำ ตามแต่ จะตกลงกัน”

คุณแม่ กาญจนา จิตราทร อดีตอาจารย์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในวัย 72 ยังจดจำภาพงดงามในวัยเยาว์อย่างแม่นยำ และยังเล่าอีกว่า ตอนเรียนมัธยม ท่านพายุเรือไปขายผักผลไม้ที่ตลาดน้ำคนเดียวเลย ผมจึงเรียนถามว่า มีหนุ่มๆ พายุเรือมาตามจีบคุณแม่บ้างไหม ท่านบอกว่า “ใครจะกล้ามาจีบ เขากลัวคุณตาทั้งนั้น ก็ท่านเป็นทั้งครู เป็นทั้งกำนัน และคู่อีกต่างหาก!”

อีกหนึ่งภาพในความทรงจำ คือยายชอบซื้อยาผงตราเทพ มงคล จากร้านขายยาจีน “อ้อ หงษ์ จ้วน” ไปกวาดขายให้น้องๆ อีก 9 ชีวิตเป็นประจำ ลูกๆ จึงกลายเป็นลูกค้าคนสำคัญของร้านนี้ไปด้วย จวบจนวันนี้ แม้จะไม่ได้อยู่ที่วัดเพลงแล้ว เมื่อเกิดอาการง่วงสวัด ท่านก็นึกถึงร้านยาจีนแห่งนี้เป็นที่แรก ซึ่งก็เป็นเรื่องบังเอิญอีกเช่นกัน ที่ร้านขายยาจีน “อ้อ หงษ์ จ้วน” คือบ้านที่เพื่อนรุ่นพี่ของผมคนหนึ่งเกิดและเติบโต แม้วันนี้ ลูกๆ จะไปมีหน้าที่การงานและครอบครัวที่กรุงเทพฯ แต่ร้านยังคงเปิดทำการ ด้วยเจ้าของยังมีความสุขกับวิถีชีวิตที่ไม่วุ่นวายในเรือนไม้ขายน้ำ และถึงแม้ตลาดน้ำจะวายไปหลายสิบปีแล้ว แต่ก็ยังมีลูกค้าประจำ มาอุดหนุนอยู่เรื่อยๆ จนกล่าวได้ว่า ร้านนี้เป็นร้านรุ่นตลาดน้ำร้านเดียวที่ยังเปิด

อยู่ นอกนั้นส่วนใหญ่ กลายเป็นที่ที่เกอาศียไปหมดแล้ว

“ร้านนี้เก่าแก่ร่วม 100 ปี เพราะพ่อผมก็อายุ 84 ปีแล้ว ท่านสืบทอดความรู้เรื่องยาจีนและสมุนไพรไทยจากอาหงษ์ ลินชัก ยา กล่องไสยา ทิบบดา กระทั่งลูกคิด เป็นมรดกตกทอดจากรุ่นอาหงษ์ ตอนผมเกิดยังเป็นร้านเรือนแพ ก่อนจะมาเป็นห้องแถวไม้ขายน้ำ ที่แควอ้อมเหมือนบ้านใหม่ เพราะมีการขัดล้างและทาสีใหม่ แต่โครงสร้างอาคารเป็นของเดิมทั้งหมด...” พงษ์ศักดิ์ สวัสดิ์เกียรติ เพื่อนรุ่นพี่และนักกิจกรรมแห่งร้านน้ำพระ บางเขน เล่าให้ผมฟัง หลังทราบว่าคุณไปถ่ายภาพบ้านที่เขาย้ายโดยบังเอิญ

ร้านขายยาจีนเก่าแก่แห่งหมู่บ้านแม่กลอง

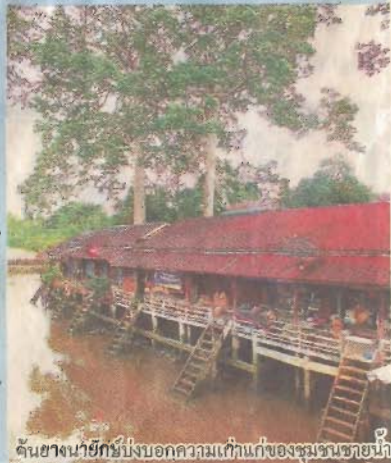
ลายสัก-เจ้าหูกประสมการณของชาวหมู่บ้านแม่กลอง

“ขอโทษครับพี่ พี่บอกว่าเกิดที่นี่ แสดงว่าตอนนั้นหมอด้ายเอาทำคลอดให้หรือครับ?” ผมถามแบบที่เล่น เลยได้คำตอบแบบที่จริงว่า “ตอนผมเกิด เมืองไทยเรามีเจ้าหน้าที่ผดุงครรภ์ มาบริการทำคลอดที่บ้าน แทนที่หมอด้ายแล้ว ผมเลยจัดเป็นเด็ก รุ่งพระ-โมเดิร์นนะคุณ”

จากวันนั้น ที่ตลาดน้ำ “ชุมทางสองจังหวัดสามอำเภอ” เคยคลิกคลิก มาวันนี้ สงบเงียบและสงบงาม อาจมีบ้าง...บางวัน ที่จะมีครึกครื้นด้วยกองถ่ายหนังและละคร อย่างหนัง “พ่อมด” ที่ตั้งระเบิดเถิดเทิง และ “คู่กรรม” เวอร์ชันล่าสุด ก็ใช้ที่นี่เป็นโลเกชั่นถ่ายทำบางฉาก ร้านค้าส่วนใหญ่กลายเป็นที่พักอาศัย ชาวบ้านที่นั่นน่ารัก มีน้ำใจโอบอ้อมอารี เหมือนชาวบ้านทุกถิ่นที่ แต่หากท่านใดคิดอยากไปเยือน ก็ควรไปอย่างเคารพขนบอบ จะถ่ายรูปหรือจะทำอะไร ควรอยู่ในกรอบของความเกรงใจ...ที่เราไปรบกวนชีวิตปกติของเขา และอย่าลืม ที่นี่ไม่ใช่ตลาดเหมือนในอดีตแล้ว จึงไม่มีทั้งร้านกาแฟ และร้านสะดวกซื้อ 24 ชม. ควรจัดเตรียมไปให้พร้อม และช่วยกันรักษาทั้งความสะอาดและความสงบงาม เหมือนอย่างที่เรอยากให้เป็น

อย่างไรก็ตาม อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ไม่ได้มีแต่เรือนไม้ขายน้ำที่งดงาม แต่ยังมีสิ่งดีๆ อีกมากมาย ที่ผมตั้งใจจะไปหาพบ ให้ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคำขวัญของอำเภอที่ว่า...

“ถิ่นเพลงปรบไก่อ
แควอ้อมใสไหลผ่าน
ย่านผลไม้รสดี มากมี
ขนมโบราณ นมัสการ
เจ้าพ่อหลักหิน งาม
ศิลป์โบราณร้อยปี
โอ้...ราชบุรี ช่างไกล
ตา แต่ใกล้ใจ!

ต้นขาน้ำยักนี้บ่งบอกความเก่าแก่ของชุมชนขายน้ำ